

**Navedki iz knjige:**

*Pri vrednotenju družbenih zadev je razlikovanje med resnico in dobrim zelo pomembno. Ne le, ker se vedno prepletata, ampak zlasti zato, ker se, vsaj sama po na sebi, nikakor ne ujemata.* (str. 18)

*To (opredeljevanje primarnih ciljev in ukrepov na mezoravni op. a.) bo za makroekonomiste bogokletna misel in tako tudi je, saj je bilo zagotavljanje makro ravnovesij doslej skoraj stoletje dolgo neprizivno njihovo poslanstvo. V sredinski luči pa je makroekonomije v starem pomenu nepreklicno konec. Ta naloga prehaja v roke nosilcev nesomernih vrednot na mezo ravni.* (str. 192)

*Tisti, ki v kompleksnih razmerah res želi celostno prispevati. Mora zaradi narave izziva, se pravi ne zaradi moralnih ozirrov, ampak iz povsem (večstransko) racionalno utemeljenih razlogov, najprej sprejeti žrtev in se umakniti na obrobje svojih celostnih prizadevanj.* (str. 194)

## Predstavitev knjige

### Orodja za usmerjanje in nadzor urbanih oblik

**Naslov:** Orodja za usmerjanje in nadzor urbanih oblik

**Avtorica:** Kaliopa Dimitrovska Andrews

**Recenzenta:** Breda Mihelič in Fedja Košir

**Založba:** Urbanistični inštitut Republike Slovenije

**Zbirka:** Urbani izziv – publikacija

**Kraj in leto izdaje:** Ljubljana, 2012

**Število strani:** 102 strani

[ISBN 978-961-6390-31-6]

Orodja za usmerjanje in nadzor urbanih oblik so v veljavni slovenski zakonodaji o prostorskem načrtovanju natančno določena. Kot opazamo, pa jih večinoma redko uspešno udejanjamo v načrtovanju bivalnega okolja. Vzrokov je gotovo veliko, od političnih do ekonomskih, med njimi sta tudi slabo razumevanje zakonskih določil in nestrokovnost. Zato se je v slovenski načrtovalski praksi že dolgo kazala potreba po tem, da je treba podrobneje določiti vplive oblikovalskih meril na razvoj fizičnih struktur in ugotoviti, katere elemente razvoja fizičnih struktur bi morali z vidika varovanja podobe mesta in posameznih vrednot lokalnega urbanega okolja usmerjati in nadzorovati. To je danes še posebej pomembno, ker v skladu s paradigmo trajnostnega razvoja načrtujemo predvsem rast naselij »navznoter« – v obstoječe urbano tkivo –, kot so posegi dograditve, prenove in (re)urbanizacije obstoječih stavbnih zemljišč.

Kaliopa Dimitrovska Andrews v monografiji na podlagi proučevanja planerske

zakonodaje v državah z razvito tržno ekonomijo in poglobljene interdisciplinarne razprave o estetiki grajenega okolja opredeljuje osnovna urbanistično-oblikovalska merila, ki so pomembna za estetski razvoj mesta. Avtorica razvije metodološko ogrodje za usmerjanje in ocenjevanje kakovosti urbanističnega oblikovanja in ekonomske učinkovitosti prostorskih načrtov. Urbanistično-oblikovalska merila razvrsti glede na vlogo, ki jo imajo na posameznih ravneh planiranja (splošni in lokalni), in glede na zahtevnost posamezne lokacije (od nadzora pri urbanistični zasnovi do arhitekturnega detajla). Mnoga od naštetih oblikovalskih meril so pomembna za splošno zasnovo mesta oziroma mestnega območja, za lokalno urbano kompozicijo in tudi za arhitekturno oblikovanje objekta. Avtorica uporabo metodološkega ogrodja za usmerjanje in ocenjevanje kakovosti urbanističnega oblikovanja v praksi utemeljuje na podlagi študij dveh primerov iz Ljubljane. V prvem primeru je metoda uporabljena kot orodje za usmerjanje »reurbaniza-



cije degradiranega območja« (nekdanje vojašnice – *stanovanjska soseka Poljana*), v drugem primeru kot orodje za ocenjevanje urbanistično-oblikovalske kakovosti primerov »notranjega razvoja naselij« (*kondominij Trnovski pristan* in *stanovanjski objekt Gradaška*).

Monografija v besedi, sliki ter na podlagi obsežnega nabora znanstvene in strokovne literature ponazarja vpliv meril na razvoj fizičnih struktur mesta, vsebuje pa tudi strnjeno razpravo o vlogi estetike v zgodovini planiranja mest, o oblikovanju v sodobnih planerskih sistemih v izbranih evropskih državah (Avstrija, Danska, Francija, Nemčija, Nizozemska in Velika Britanija) in o estetiki grajenega okolja. Avtorica je pri pisanju izhajala iz spoznanja, da so lahko le jasno opredeljene kategorije primerljive na posameznih ravneh planiranja ter pri hierarhičnem stopnjevanju

zahtevnosti pri umerjanju in izvajanju nadzora v oblikovanju. Glede na to je v praksi posamezne elemente teh kategorij treba predstaviti z oblikovalskimi merili urejanja, razložiti njihove značilnosti ter v obliki priporočil povzeti tiste

vidike, ki so pomembni za načrtovanje in izvajanje nadzora pri oblikovanju. Ker je kvalitativna merila težko nadzorovati brez predhodnega poznavanja načel dobrega oblikovanja, je monografija z elementi priročnika tudi poučno

izobraževalno gradivo ter koristen pripomoček za prostorske načrtovalce in planerske oziroma urbanistične službe.

Boštjan Kerbler

#### Iz recenzij:

*Monografija dr. Kaliopie Dimitrovskje Andrews je prvo izvirno znanstveno delo o teoriji urbanističnega oblikovanja v slovenskem jeziku. Pomembna je zlasti za razvoj urbanih znanosti in načrtovalske prakse, kot tudi za uvajanje nove terminologije s področja urbanističnega oblikovanja. Namenjena je akademski in strokovni javnosti ter študentom različnih študijskih smeri, povezanih z raziskovanjem in načrtovanjem prostora.*

doc. dr. Breda Mihelič

*Vsebinska monografija in njena elaboracija sta izvrsten dokument o ravni, ki se je doslej izoblikovala v slovenskem razpravljanju o svetovnem in slovenskem urbanizmu. Za kakovost besedila je pomembno dejstvo, da so na enem mestu zbrane številne trditve in ugotovitve različnih raziskovalcev urbanega fenomena, pri čemer so očitne tudi divergences interesov nekaterih usmeritev. Glavni deziderati dobrega urbanističnega oblikovanja naj bi bili kontekst, kontinuiteta in identiteta. Participacija javnosti v procesu planiranja in projektiranja postane v tem kontekstu »afirmativna personalizacija«. Bralec se lahko sam odloči, čemu bo pritril.*

prof. dr. Fedja Košir

## Javna predavanja na Urbanističnem inštitutu Republike Slovenije

Urbanistični inštitut Republike Slovenije organizira javna in brezplačna predavanja o aktualnih strokovnih temah iz Slovenije in širšega mednarodnega prostora. Najave predavanj so objavljene v dnevnem časopisu in na spletni strani [www.uirs.si](http://www.uirs.si), obveščanje o dogodkih poteka tudi z elektronsko pošto po predhodni prijavi na [e-naslov.predavanja@uirs.si](mailto:e-naslov.predavanja@uirs.si). Na istem naslovu so na voljo vse dodatne informacije, veseli pa bomo tudi vaših pobud o tematiki prihodnjih predavanj. Arhiv preteklih predavanj s povzetki je dostopen na povezavi [http://www.uirs.si/dogodki\\_predavanja.asp](http://www.uirs.si/dogodki_predavanja.asp).

### Pregled predavanj od maja 2012 do aprila 2013

22. maj 2012

#### Omejevanje mestne rasti

*Cenovna dosegljivost stanovanj proti suburbanizaciji – primer Avstralije*

**Predavateljica:** Roberta Esbitt, Univerza RMIT, Melbourne, Avstralija

**Moderator:** Richard Sendi, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija

Socialna segregacija, trajna degradacija krajine, slabša opremljenost prostora in netrajnostnost so le nekatere od številnih daljnosežnih posledic uresničevanja »avstralskih sanj« o enodružinski

lastniški hiši. Kljub svetovni finančni krizi, pretečemu pomanjkanju energije in dobrim namenom urbanistov se proces širitve mest z območji izrazito nizkih gotot še vedno nadaljuje. Iro-



nično je, da procesi širjenja poselitve v krajino potekajo ob sočasnem zmanjšanju števila razpoložljivih cenovno dosegljivih stanovanj. Predavanje Roberte Esbitt, arhitektke, razvojnice projektov

zahtevnosti pri umerjanju in izvajanju nadzora v oblikovanju. Glede na to je v praksi posamezne elemente teh kategorij treba predstaviti z oblikovalskimi merili urejanja, razložiti njihove značilnosti ter v obliki priporočil povzeti tiste

vidike, ki so pomembni za načrtovanje in izvajanje nadzora pri oblikovanju. Ker je kvalitativna merila težko nadzorovati brez predhodnega poznavanja načel dobrega oblikovanja, je monografija z elementi priročnika tudi poučno

izobraževalno gradivo ter koristen pripomoček za prostorske načrtovalce in planerske oziroma urbanistične službe.

Boštjan Kerbler

#### Iz recenzij:

*Monografija dr. Kaliopje Dimitrovske Andrews je prvo izvirno znanstveno delo o teoriji urbanističnega oblikovanja v slovenskem jeziku. Pomembna je zlasti za razvoj urbanih znanosti in načrtovalske prakse, kot tudi za uvajanje nove terminologije s področja urbanističnega oblikovanja. Namenjena je akademski in strokovni javnosti ter študentom različnih študijskih smeri, povezanih z raziskovanjem in načrtovanjem prostora.*

doc. dr. Breda Mihelič

*Vsebinska monografija in njena elaboracija sta izvrsten dokument o ravni, ki se je doslej izoblikovala v slovenskem razpravljanju o svetovnem in slovenskem urbanizmu. Za kakovost besedila je pomembno dejstvo, da so na enem mestu zbrane številne trditve in ugotovitve različnih raziskovalcev urbanega fenomena, pri čemer so očitne tudi divergence interesov nekaterih usmeritev. Glavni deziderati dobrega urbanističnega oblikovanja naj bi bili kontekst, kotinuiteta in identiteta. Participacija javnosti v procesu planiranja in projektiranja postane v tem kontekstu »afirmativna personalizacija«. Bralec se lahko sam odloči, čemu bo pritrtil.*

prof. dr. Fedja Košir

## Javna predavanja na Urbanističnem inštitutu Republike Slovenije

Urbanistični inštitut Republike Slovenije organizira javna in brezplačna predavanja o aktualnih strokovnih temah iz Slovenije in širšega mednarodnega prostora. Najave predavanj so objavljene v dnevem časopisu in na spletni strani [www.uirs.si](http://www.uirs.si), obveščanje o dogodkih poteka tudi z elektronsko pošto po predhodni prijavi na [e-naslov.predavanja@uirs.si](mailto:e-naslov.predavanja@uirs.si). Na istem naslovu so na voljo vse dodatne informacije, veseli pa bomo tudi vaših pobud o tematiki prihodnjih predavanj. Arhiv preteklih predavanj s povzetki je dostopen na povezavi [http://www.uirs.si/dogodki\\_predavanja.asp](http://www.uirs.si/dogodki_predavanja.asp).

### Pregled predavanj od maja 2012 do aprila 2013

22. maj 2012

#### Omejevanje mestne rasti

*Cenovna dosegljivost stanovanj proti suburbanizaciji – primer Avstralije*

**Predavateljica:** Roberta Esbitt, Univerza RMIT, Melbourne, Avstralija

**Moderator:** Richard Sendi, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija

Socialna segregacija, trajna degradacija krajine, slabša opremljenost prostora in netrajnostnost so le nekatere od številnih daljnosežnih posledic uresničevanja »avstralskih sanj« o enodružinski

lastniški hiši. Kljub svetovni finančni krizi, pretečemu pomanjkanju energije in dobrim namenom urbanistov se proces širitve mest z območji izrazito nizkih gotot še vedno nadaljuje. Iro-



nično je, da procesi širjenja poselitve v krajino potekajo ob sočasnem zmanjšanju števila razpoložljivih cenovno dosegljivih stanovanj. Predavanje Roberte Esbitt, arhitektke, razvojnice projektov

in predavateljice na Univerzi RMIT v Melbournu, je predstavilo sovpadanje elementov sodobne avstralske družbe, ki spodbujajo suburbanizacijske procese in

obenem odmikajo možnosti stanovanjskega lastništva, hkrati pa vplivajo na socialne in fizične strukture v državi. Je avstralski primer neizogibna prihodnost

tudi v drugih državah ali bo služil le kot »opozorilni primer«?

## 19. junij 2012

### Olimpijski park

*Zapuščina olimpijskega Londona*

**Predavateljica:** Eleanor Fawcett, Legacy Development Corporation, London, Velika Britanija

**Moderator:** Boštjan Cotič, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija

Olimpijski park je gostil glavna prizorišča olimpijade v Londonu 2012, hkrati pa je bil zasnovan kot trajna zapuščina mestu – po tem, ko so odšli še zadnji športniki in gledalci, služi lokalni skupnosti. Eleanor Fawcett, vodja oddelka za oblikovanje pri londonskem *Legacy Development Corporation*, je predstavi-

la vizijo razvoja novega mestnega predela, ki je ob olimpijskih igrah nastal v vzhodnem Londonu. Park ima osrednjo vlogo pri regeneraciji območja, med drugim, nudi obsežne parkovne in sprehajalne površine za piknike, sprehode in igro. V uvodnih besedah predavanja je spregovoril tudi Andrew Page, britan-



ski veleposlanik v Sloveniji, ki je tudi uradno otvoril spremljajočo razstavo o olimpijskem parku. V okviru razstave, ki je po večmesečnem kroženju po Evropi svojo pot končala v Ljubljani, so poudarjene inovativne rešitve pri zasnovi in gradnji parka.

## 26. marec 2013

### Orodja za usmerjanje in nadzor urbanih oblik

**Predavateljica:** Kaliopa Dimitrovska Andrews, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija

**Moderator:** Boštjan Kerbler, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija

Orodja za usmerjanje in nadzor urbanih oblik so v veljavni slovenski zakonodaji o prostorskem načrtovanju natančno določena. Večinoma pa jih redko uspešno udeležamo v načrtovanju bivalnega okolja. Vzrokov je gotovo veliko, od političnih do ekonomskih, med njimi sta tudi slabo razumevanje zakonskih določil in nestrokovnost. Zato je treba dolo-

čiti vplive oblikovalskih meril na razvoj fizičnih struktur in ugotoviti, katere elemente razvoja fizičnih struktur bi z vidika varovanja podobe mesta in posameznih vrednot lokalnega urbanega okolja morali usmerjati in nadzorovati. Predavateljica dr. Kaliopa Dimitrovska Andrews, izredna profesorica za področje urbanizma na Univerzi v Ljubljani



in direktorica UIRS med letoma 1994 in 2010, je razpravljala o oblikovanju v sodobnih planerskih sistemih in estetiki grajenega okolja, opredelila pa je tudi osnovna urbanističnooblikovalska merila, ki so pomembna za estetski razvoj mesta. Predstavila je monografijo, ki v besedi in sliki ponazarja vpliv teh meril na razvoj fizičnih struktur mesta.

Viri slikovnega gradiva: avtorji prispevkov

Pripravil: Matej Nikšič, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija